

Nét độc đáo trên trang phục của phụ nữ Pà Thẻn

Ở nước ta, dân tộc Pà Thẻn có khoảng 6 nghìn người, sống chủ yếu ở 2 tỉnh Tuyên Quang và Hà Giang. Văn hóa vật chất, tinh thần của người Pà Thẻn có nhiều nét khác biệt so với các dân tộc thiểu số khác trong vùng như Tày; Nùng, Dao, Mông... Khác biệt rõ nét nhất là trang phục của người phụ nữ. Mặc dù sinh sống ở vùng thấp, tiếp xúc nhiều với văn hóa miền xuôi, phụ nữ Pà Thẻn vẫn giữ trang phục truyền thống riêng.

Trang phục của phụ nữ Pà Thẻn nổi bật bởi cách dùng màu đỏ tươi, bao gồm áo, váy, thắt lưng, khăn... vì thế mà các dân tộc xung quanh gọi họ là Mèo Đỏ. Họ dùng một loại áo cho cả bốn mùa, ngày thường cũng như ngày hội, có tên là Ke ơ pơ. áo được may không cổ, khi mặc hai thân vắt chéo nhau, thân sau dài hơn thân trước. Màu chủ đạo là màu đỏ, có pha với một số màu khác như màu trắng bằng cách ghép vải hoặc dệt thành các đường kẻ sọc. Hình thức trang trí của áo được kết hợp giữa thêu và ghép vải để phối màu, tạo nên nét hoa văn sắc sảo nhưng thanh thoát, có phong cách riêng biệt. Váy áo của phụ nữ Pà Thẻn được gọi là kết tanh. Đó là loại váy hở, được chia thành các phần theo thứ tự: Hai phần ngoài là vải đen, không trang trí hoa văn, khi mặc, hai phần này sẽ được vắt chồng lên nhau về phía sau, đuôi áo che khuất. Tiếp đến là phần được trang trí nhiều, thường được ghép giữa nhiều loại vải đỏ, trắng, xen kẽ những dải thêu hoa văn. Phần ở giữa được chia làm hai mảng, nửa trên để nền đen không trang trí, nửa dưới màu đỏ và có thêu hoa văn. Ngoài ra còn có dây lưng màu đen hoặc trắng. Trong sinh hoạt hằng ngày họ dùng dây lưng màu đen cho sạch sẽ, thuận tiện, chỉ trong dịp lễ, tết mới dùng dây lưng màu trắng.

Đi cùng với váy, áo, phụ nữ Pà Thẻn còn vấn khăn. Đây là nét độc đáo nhất. Khăn quấn tóc thể hiện truyền thống để tóc dài của phụ nữ. Khăn thường có hai loại, khăn trong (ke sọ) và khăn ngoài (sừ chỉ). Khăn trong được làm bằng vải tự dệt, nhuộm chàm và rất dài, từ 3,5-5 mét, rộng khoảng 30cm. Khi vấn, khăn trong được gấp nhỏ khoảng 5cm, quấn nhiều vòng quanh đầu, tạo thành một vành rộng. Khăn ngoài được làm bằng vải thổ cẩm màu đỏ dệt xen kẽ sọc trắng để tạo sự tương đồng với bộ trang phục đỏ, trắng, có chiều dài ngắn hơn, rộng hơn, để bọc lớp khăn trong. Phụ nữ Pà Thẻn khi vấn khăn giống như đang đội nón quai thao, chỉ khác là màu sắc sắc sảo và được làm bằng vải. Phụ nữ có gia đình thường tết tóc đuôi sam, vấn khăn quanh đầu thành vòng và lấy kẹp ba lá ghim lại. Các cô gái chưa chồng cặp tóc đằng sau theo kiểu đuôi gà làm duyên...

Ngày nay, phụ nữ Pà Thẻn ở các xã Tân Trại, Tân Bắc (huyện Quang Bình, Hà Giang) đã ăn mặc thuận tiện hơn: váy đen và áo sơ mi may sẵn. Tuy nhiên, mỗi khi xuống chợ hay đi chơi hội, lễ, tết, bộ váy áo truyền thống không thể thiếu trong trang phục của người Pà Thẻn, đặc biệt là khi cô dâu về nhà chồng.